

UN PELERINAJ LA VĂRATEC ACUM 100 DE ANI

– Uite, aș vrea să îți arăt acum cam cum era Văratecul acum aproape 115 ani. Fiindcă pe vremea aceea oamenii prețuiau mult mai mult locul ăsta, erau mult mai conștienți de ce valoarea lui.

Am aflat textul ăsta întâmplător, pe când mă afluam la Biblioteca Academiei, răsfoind presa vremii pentru a-mi definitiva cartea dedicată lui Creangă⁹⁶.

Este un text frumos, important, apărut într-un cotidian important, condus o bună perioadă chiar de Delavrancea. Un ziar în care semnau, printre alții, au publicat, printre alții, Caragiale, Vlahuță și Titu Maiorescu. Ascultă:

„De câțiva ani a început a se introduce la noi obiceiul de a căuta sănătatea și aerul curat, în timpul verii, nu pe la băile din străinătate, a căror vizitare costă totdeauna foarte scump, iar foloasele sunt de multe ori mici, ci pe la localitățile balneare sau stațiunile de aer de prin munții noștri.

Administrația ar fi trebuit să-și dea toate silințele, să facă chiar sacrificii de bani, spre a încuraja acest curent care varsă în țară sume ce mai înainte se cheltuiau prin Germania și Franța.

Din nenorocire, guvernul vitreg pe care l-a suferit țara timp de doisprezece ani, a dovedit, și în această privință, ca în toate celelalte, cea mai culpabilă neglijență.

Aș avea numeroase exemple dacă, pentru un lucru atât de evident, ar fi nevoie de exemple.

Oriunde guvernul sau instituțiile de binefacere de sub controlul său au avut aerul să facă ceva, a fost numai praf aruncat în ochii lumii; în realitate însă lucrările făcute sunt proaste, nepractice, foarte costisitoare, și n-au dus la alt rezultat decât la pricopsirea câtorva favoriți din marea familie colectivistă.

⁹⁶ Zoe Dumitrescu Bușulenga – *Ion Creangă*, editura pentru Literatură, București 1963.

Se sperăm că nu va fi tot astfel și pe viitor, și că guvernul, oricare ar fi, va înțelege mai bine interesele țării.

Una din regiunile care de mai mulți ani se bucură de privilegiul de a atrage numeroși vizitatori în timpul verii este și județul Neamțului, înzestrat cu foarte multe mănăstiri, în cele mai poetice și mai sănătoase poziții.

Cu deosebire Văratecul, Agapia și Neamțul au această particulară favoare.

Aici se îngrămădește lumea din toate părțile țării, până și de prin Craiova, București, Galați, Focșani, fără a mai vorbi de părțile de sus ale Moldovei.

Viața este îndemânatică și liniștită, și aerul foarte sănătos și întăritor.

Persoanele care suferă de piept mai ales, găsesc în aceste binecuvântate locașuri, dacă nu totdeauna o însănătoșire deplină, cel puțin o simțitoare îmbunătățire în starea sănătății lor.

Din acest punct de vedere se cuvine cu drept cuvânt locul întâi Văratecului, nu numai pentru clima sa, pe deplin justificată prin însuși numele ce-l poartă, dar și prin deosebita înlesnire a traiului, perfectă curățenie și comoditate a locuințelor, extrema amabilitate a monahiilor și, mai cu seamă, a maicii superioare, prea cuvioasa Evghenia Negri, sora mult regretatului și adevăratului patriot Costache Negri.

Văratecul, așezat pe o romantică costișă, având din toate părțile munți acoperiți de brazi și deschisă numai spre răsărit, seamănă foarte mult cu Ischi prin poziția sa, și e merit a deveni, sub o administrație comunală inteligentă, una din cele întâi stațiuni sanitare din munții noștri!

Agapia, mai frumoasă ca poziție, e mai puțin priincioasă ca climă. La cea mai mică ploaie, aerul se răcește și rămâne în atmosferă o umezeală care te pătrunde. Mai întotdeauna sunt aici curente, funeste pentru persoanele slabe de piept, și dăunătoare chiar și pentru cele tari.

Neamțul (mănăstirea) este, de asemenea, situat într-o vale încântătoare dar și acolo clima este aspră; mai cu seamă după ploi, răceala devine simțitoare.

Comoditatea traiului este foarte puțină pentru cine vrea să stea mai mult. Casele călugărilor nu sunt în general atrăgătoare, mijloacele de hrană neîndestulătoare și greu de procurat.

Trebuie să mai adaug că autoritățile mănăstirii sunt puțin amabile și îndatoritoare, ceea ce, desigur, nu vine de la lipsa celor necesare ci de la o greșită interpretare a principului creștinesc în virtutea căruia sunt constituite asemenea comunități.

«Noi n-am mâncat nimic, dar alții ne-au mâncat pe noi», scria mai dăunăzi, în registrul vizitatorilor din această mănăstire, un călător mai îndrăzneț, în urma unei nopți albe petrecute în casa de primire (arhondaricul) de acolo.

Câți au pățit și pătesc tot așa dar, sau de milă, sau de politețe ori tac, ori, printr-o fină ironie, nepricepută de călugări, exagerează buna primire ce li s-a făcut, cum ai zice, bunăoară, unui arab, negru ca fundul ceaunului, că-i alb ca zăpada.

Alături cu mănăstirea Neamțului se află fântâni cu apă sulfuroasă unde, mai anii trecuți, venea multă lume să caute alinare suferințelor, dar și aici nepăsarea și reaua voință a guvernului colectivist și-a produs efectele sale. Astăzi băile sunt cu totul părăsitate și nimeni nu le mai cercetează.

Cam tot așa se întâmplă cu primirea musafirilor și la mănăstirea Agapia, unde maicile îngrijitoare (autoritățile) pot fi foarte evlavioase, dar, desigur, sunt grozav de sfădite cu bunacuviință și cu delicatețea. Ferice de călătorul care, în lipsa unei tratări măcar mediocre, vreau să zic redusă la cea mai simplă expresie, se învrednicește să audă o vorbă buna din aceste sfinte guri.

Toate aceste neajunsuri sunt, în marginile puținței, înlăturate la Văratec și aceasta mulțumită, cum am zis, maicii superioare care, cu o neobosită bunăvoință (zic neobosită, căci e deja trecută de 70 de ani), sacrifică și pungea și liniștea sa spre a nu lăsa pe nimeni să iasă nemulțumit din sfântul locaș încredințat îngrijirii sale.

Văratecul are, după aceea, avantajul de a fi numai jumătate de oră departe de stațiunea balneară Bălățești, proprietate a faimosului colectivist, doctorul Cantemir⁹⁷.

Dar iată că mă împiedic din nou de uricioasa gașcă colectivistă, și anume de un specimen dintr-însa *pur sang*, cum zice francezul.

97 Dimitrie Cantemir (1848-1896) doctor. Om politic. Deputat de Neamț. Proprietar al Băilor Bălățești.

Scrisoarea fiind însă prea lungă deja, mă opresc deocamdată, aici, rezervându-mi a vorbi într-o scrisoare viitoare de Bălța-tești, de modul cum domnul Cantemir înțelege și pune în practică exploatarea unei stațiuni de băi, precum și de altă figură colectivistă de *bas etage*, care, în mica sa sferă, continuă încă sistemul inaugurat în țară de marele cap al colectivității, nemuritorul Dalai-Lama.”

– Ne spuneți și autorul?

– Nici măcar nu contează, este un simplu corespondent local al ziarului. Contează doar informațiile, de mare valoare, pe care ni le oferă despre Neamț, Agapia și Văratec.

– Când anume a fost scris acest articol?

– În vara anului 1888.

– Cum priviți astăzi asemenea text? Cum vi se pare?

– Dragul meu, cei mai mulți am uitat ce înseamnă pelerinaj. Noi venim astăzi la mănăstiri nu pentru a lăsa în sufletul nostru liniștea și rânduielele monahale, ci pentru a aduce aici, în chiliile și în inimile monahilor și monahiilor, lumea noastră fără noimă, debandada, haosul, incultura.

Crede-mă că mă și minunez cum de mai rezistă măicuțele de aici.

Înainte, ai văzut și matale, erau anumite reguli când veneai într-o mănăstire și se respectau pe cât se putea. De aceea a și fost posibilă înflorirea monahismului românesc mai ales în vremurile de prigoană ce au urmat.

Imaginează-ți să vină acum o nouă eră de prigonire a ortodoxiei... Ce ar fi aici? Ce s-ar alege de maicile și călugării noștri? Ce s-ar alege din așa-ziișii pelerini ce ne dau zi de zi lecții de pioșenie? Câți ar rezista? Câți am rezista?

Ai văzut ce frumos rămâne și acum, la o sută și ceva de ani depărtare, portretul minunatei măicuțe starețe Evghenia Negri.

Noi însă nici măcar nu mai dăm importanță acestor lucruri... E cumplit.